

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, M. DCC. XIX.

Casus III. Argumentum. An Hæres Fundatoris in limine foundationis
Canonicatus imponere possit onus Missarum, quando de eo Fundator in
Testamento nullam fecerit mentionem, adeout Præsentatus ad ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72172)

ARGUMENTUM.

An Hæres Fundatoris in limine foundationis Canonicatus imponere possit onus Missarum; quando de eo Fundator in testamento nullam fecerit mentionem; adeò ut Præsentatus ad Canonicatum teneatur illud adimplere.

SUMMARIUM.

- 1 *Præsentatus ad Canonicatum tenetur ad onus Missarum, ab hærede in limine foundationis de consensu Ordinarii, impostum, etiamsi Fundator de hoc onere in testamento nullam fecerit mentionem.*
- 2 *Ad cognoscendum qualitates, & onera Canonicatus attendenda est illius erectio consensu Ordinarii munita, & non testamentum.*

CASUS III.

CAsus Tertius est. Quædam Testatrix in suo ultimo testamento hæredem sibi scripsit Franciscum ejus virum, cui onus imposuit erigendi unum Canonicatum, sive Cappellaniam in Ecclesia Cathedrali Nepefina; post mortem autem dicti Francisci mandavit de ejus hereditate fieri, erigi, & dotari in Ecclesia Cathedrali B. Mariæ Civitatis Nepefina unum Canonicatum, sive Cappellaniam cum dote scutorum 1000., & quia dari poterat casus, quod Antonius Testatricis frater supervixisset Francisco viro; in hac facti specie Testatrix demandavit, quod usufructus scut. 1000. pertinere deberet ad Antonium, & quod, eodem defuncto, Canonicatus, seu Cappellania erigeretur arbitrio memorati Francisci viri, & post ipsius mortem, scilicet Antonii, fiat Canonicatus, seu Cappellania prædicta arbitrio dicti Francisci.

Secuto Testatricis obitu, Franciscus in suo, quod condidit, testamento utens facultate sibi à Testatrice uxore attributa, mandavit, ut deveniretur ad erectionem Canonicatus, cum onere octo Missarum

singulis mensibus celebrandarum pro Anima suæ Uxoris, & suorum. Præsentatus autem à Patronis ad hujusmodi Canonicatum sic cum dicto onere erectum, ac in eo institutus cum omnibus oneribus, & honoribus prætensionem excitavit se non teneri ad dictum onus octo Missarum mensualium; Quæritur in hoc casu: *An, & ad quæ onera teneatur Canonicus?*

Putat dictus Canonicus se non teneri ad onus octo Missarum mensualium, tum quia illud non legitur impostum in Testamento Testatricis, ex cujus bonis Canonicatus fuit erectus, tum quia hæc pia Testatrix voluit, quod erigeretur Canonicatus, seu Cappellania, hinc inferendo, quod Franciscus ejusdem vir non poterat devenire ad erectionem Canonicatus in simul; & Cappellaniæ, injungendo etenim Canonico onus Missarum, unionem fecisse videtur Canonicatus, & Cappellaniæ contra voluntatem Fundatricis.

Accedit reddituum tenuitas, ex calculo siquidem per Canonicum exhibitio desumitur nihil aliud remanere pro quotidiano servitio Chori, quàm modicam summam scut. 10. annuorum, & obulorum 15., statim ac admittitur onus controversum celebrationis, ad quod absurdum de medio tollendum infert se non posse adstringi ad celebrationem octo Missarum mensualium, quæ important quolibet anno scuta 19. & obulos 60. calculando unam quamque Missam ad rationem juliorum duorum, ex quo agitur de onere perpetuo.

- 1 Quibus tamen non obstantibus S. Congregatio Concilii in Nepefina Canonicatus 4. Februarii 1719. rescripsit supradictum Canonicum teneri ad onera expressa in Testamento Francisci, & ad onera, ad quæ tenentur alii Canonici. Et quidem optima ratione, quia Testatrix voluit quod Canonicatus erigeretur arbitrio Francisci viri, & Franciscus vir illum, accedente auctoritate Ordinaria, erigere curavit cum expressione oneris supradicti; quæ erectio utpote munita consensu Ordinarii est attendenda, & prævalere debet Testamento Fundatricis, ad effectum agnoscendi, qualitates, & onera Canonicatus, juxta Auctoritates superius lato calamo relatas. *Part. II. Can. I. & II. Cas. VII.*

Cas. VII. n. 9. Et quia onus celebrationis octo Missarum quolibet mense non est incompatible cum Canonicatu; Ac etiam quia Missæ fuerunt celebratæ spatio septuaginta circiter annorum, itaut de observantia non sit dubitandum; ac denique quia non videtur subsistere tenuitas reddituum, cum Canonicis præter scuta octo; quæ cuilibet ex Canonicis distribuuntur, habeat quolibet anno scuta 40. cum dimidio, & onus impositum Missarum, illud calculando ad rationem manualis, non excedat summam scut. 9. & obul. 60.

ARGUMENTUM.

Erecta Cappellania pro Presbytero, qui celebrare debeat Missam; an ad eam præsentari, ac institui valeat Clericus, qui non sit actu Sacerdos?

SUMMARIUM.

- 1 Sacerdotium requiritur tempore collationis, sive præsentationis, quando annexio Sacerdotii est facta respectu actus, secus si sit facta respectu aptitudinis.
- 2 Annexio Sacerdotii respectu actus, quando adesse dicatur? Vide ibi.
- 3 Erecta Cappellania pro Presbytero, qui Missam celebrare debeat, ac teneatur, ad eam præsentari, ac institui potest Clericus, qui non sit actu Sacerdos.

CASUS IV.

Sequitur quartus Casus, qui ita se habet; Ad Cappellaniam vacantem per obitum Sacerdotis Angeli fuit à Principe Gaspare de Alteriis, ad quem pertinet jus præsentandi, præsentatus Balthassar in Acolytatus ordine, & in ætate annorum 23., & sex mensium constitutus. Sed quia in fundatione Cappellaniæ erectæ à san. mem. Clemente X. leguntur sequentia verba = *Duas perpetuas sine cura Cappellanas in prædicta Cappella nostra gentilitia pro duobus Presbyteris futuris Cappella gentilitia hujusmodi Cappellaniæ Pars V.*

nis, quarum unam, & alteram in singulis verò Dominicis, & aliis de præcepto Ecclesiæ festivis diebus, quilibet illorum unam Missam, ita tamén, ut Missarum celebrandarum Sacrificium juxta mentem nostram, per Cappellanos ipsos applicetur, celebrare debeant, & teneantur Apostolica auctoritate perpetuò erigimus, & instituimus = exorta proindè fuit controversa, an in Cappellania, ad quam Balthassar præsentari obtinuit, requiratur Sacerdotium actu; Unde quæritur = *An Balthassar institui valeat ad Cappellaniam, ad quam fuit præsentatus, non obstante, quod tempore præsentationis non esset Sacerdos.*

- 1 Pro incapacitate Balthassaris facit, quod quando annexio Sacerdotii est facta respectu actus, Sacerdotium requiritur tempore collationis, sive præsentationis, ad differentiam casus, in quo annexio Sacerdotii facta sit respectu aptitudinis, in hac quippe facti specie satis est, quod Sacerdotium intrà annum acquiri valeat.
- 2 Absque eo quod de annexione Sacerdotii respectu actus in hypothese dubitari posse videatur, ea etenim semper adesse dicitur, quando Fundator voluit, quod nominetur Sacerdos, vel quod Beneficium, seu Cappellania conferatur Sacerdoti, uti latè probat *Fagnan. in cap. ut Abbates à num. 37. usque ad 60. de etat. & qualitat., & in terminis Beneficii, ad quod eligendus erat Presbyter, qui celebrare debebat Missas omni hebdomada, quod qualitas Sacerdotalis fuerit necessaria de tempore præsentationis firmavit Rot. decis. 248. dec. 263. dec. 278. dec. 312. dec. 353. & dec. 364. coram Emerix jun.*
- 3 His tamen non obstantibus S. Congregationi Concilii placuit in hoc casu in *Romana Cappellania 4. Febr. 1719.* ad dubium respondere *Affirmativè*; ea ratione quia in terminis Sacerdotii nedum à jure, sed ab homine requisiti in Beneficio, sive in Cappellania, recepta videtur esse propositio, quòd illud non sit necessarium de tempore collationis, sive præsentationis, sed sufficere, quòd intrà unius anni spatium valeat obtineri. *Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 5. n. 104. & seq., & illi Auctores qui qualitatem Sacerdotalem exposcunt de tempore collationis, seu Præsentationis, nihilominus admittunt*